

ВІДГУК

офіційного опонента – кандидата педагогічних наук, Шлянчак С.О. на дисертацію **Степаненко Анастасії Ігорівни «Формування інформаційної культури студентів політехнічних коледжів»**, поданої на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Формування інформаційного суспільства в Україні сьогодні є необхідною умовою сталого розвитку країни, її повноцінного входження у світову економіку та світовий освітній простір. У зв'язку з цим особливого значення набуває проблема підготовки фахівців нової генерації, від інформаційної культури яких залежить становлення інформаційного суспільства.

Актуальність дослідження, виконаного А.І. Степаненко, зумовлена необхідністю готувати в політехнічних коледжах студентів, здатних реалізувати себе в сучасних умовах – інформатизації життя суспільства. Про це говорять Закони України «Про інформацію», «Про Концепцію Національної програми інформатизації», «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки», інші нормативно-правові документи.

У рецензованій роботі мова йде про формування інформаційної культури студентів політехнічних коледжів шляхом упровадження в навчальний процес визначених дисертанткою педагогічних умов. Авторка здійснила аналіз стану дослідження проблеми формування інформаційної культури студентів у педагогічній науці й установила, що інформаційна культура є важливою характеристикою як окремого члена суспільства, так і суспільства в цілому.

Здійснивши аналіз теорії і практики формування інформаційної культури студентів політехнічних коледжів, дисертант визначила суперечності, наявні в процесі їхньої підготовки. Необхідність їх подолання, актуальність проблеми дослідження та недостатній рівень її наукового розроблення зумовили вибір теми наукового пошуку: «Формування інформаційної культури студентів політехнічних коледжів». Тема дисертації пов'язана з планами науково-

дослідної роботи відділу виховних систем у педагогічній освіті Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України.

Відзначимо логічну побудову структури дисертації. Дисертація Степаненко А.І. складається з переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків.

Правомірним є науковий апарат дисертації. Дисертант чітко сформулювала мету, правильно визначила об'єкт і предмет дослідження. Сформулювала його гіпотезу й окреслила завдання роботи. Вдало сформульовані методологічна та теоретична основи дослідження, обрано методи наукового пошуку. Достатньою є і джерельна база дослідження, що складається з 236 найменувань наукових праць. Дослідження здійснювалося впродовж 2010-2016 рр. у три етапи на базі Державного вищого навчального закладу «Миколаївський політехнічний коледж», а також у низці інших коледжів України. В експериментальній роботі взяли участь понад 450 студентів і 20 викладачів.

Аналіз дисертаційної роботи А.І. Степаненко дає підстави стверджувати, що дослідження має наукову новизну та теоретичне значення. Зокрема, вперше теоретично обґрунтовано й експериментально перевірено педагогічні умови формування інформаційної культури студентів політехнічних коледжів; удосконалено діагностичний інструментарій дослідження сформованості інформаційної культури в цих студентів; подальшого розвитку набули методи опрацювання експериментальних даних і поняття «інформаційна культура студентів політехнічних коледжів».

Практичне значення одержаних результатів роботи полягає в розробленні методичних матеріалів, що можуть бути використані у вищих навчальних закладах I-II рівнів акредитації та в системі післядипломної педагогічної освіти вчителів.

На погляд офіційного опонента, на захист представлено результат довготривалої наукової праці, присвяченої вивченню актуальної і, водночас,

недостатньо дослідженої теми, а саме – формуванню інформаційної культури студентів політехнічних коледжів. Авторка дисертаційної роботи намагалася осмислити вказану тему як таку, що має сучасне забарвлення та значення.

Немає сумніву в тому, що Степаненко Анастасія Ігорівна зробила свій науковий вибір свідомо, розуміючи, що основним стратегічним ресурсом інформаційного суспільства є інформація і знання.

На особливу увагу заслуговує звернення Степаненко А.І. до зарубіжного досвіду інформатизації освіти та цілком обґрунтованою вважаємо визначену автором сутність інформаційної культури студентів політехнічних коледжів: це усвідомлення цінності набуття нових знань і умінь щодо використання інформаційно-комп'ютерних технологій; досконале володіння спеціальними програмними продуктами, які необхідні для вирішення професійних завдань, вміння застосовувати освітні ресурси мережі Інтернет; знання основних норм і правил поведінки у використанні комп'ютерних технологій та при здійсненні діяльності в мережі Інтернет.

Заслуговує на увагу виділення у дисертації структурних компонентів інформаційної культури студента: інформаційна компетентність, інформаційна етика, інформаційна поведінка. Виділені у дисертації рівні сформованості інформаційної культури та розроблені критерії їх визначення розширюють уявлення про професійну підготовку студентів політехнічних коледжів.

У роботі виявлено педагогічні умови формування інформаційної культури студентів політехнічних коледжів, що передбачають: удосконалення змісту навчальної дисципліни «Інформатика і комп'ютерна техніка» за рахунок розроблення експериментальної програми; організація самостійної аудиторної роботи, яка здійснюється за допомогою як традиційних форм самостійної роботи, так і за допомогою інформаційно-навчального середовища Moodle; організація позааудиторної роботи студентів з використанням інтерактивних та проектних методів навчання та застосуванням сучасних мультимедійних технологій.

Дисертантка справедливо зазначає, що для формування інформаційної культури студентів політехнічних коледжів важливо розуміти сутність, структуру, логіку функціонування і розвиток навчального процесу в політехнічних коледжах. Суттєвий інтерес становить розроблений дисертанткою зміст дисципліни «Інформатика і комп'ютерна техніка», метою якої є підготовка студентів до роботи на персональних ЕОМ у складі автоматизованого робочого місця робітника з використанням пакетів прикладних програм, формування знань, умінь і навичок використання засобів сучасних технологій; формування навичок роботи у локальній і глобальній комп'ютерних мережах.

Загальна методика дослідно-експериментальної роботи свідчить про розуміння дисертантом основних принципів та етапів навчального процесу у політехнічних коледжах, вміння організувати експеримент в умовах реального педагогічного процесу та адекватно використати методи математичної статистики для обробки одержаних результатів. Результати проведеного авторкою педагогічного експерименту переконливі й не викликають сумнівів щодо ефективності впровадження запропонованих педагогічних умов. Теоретичне узагальнення та експериментальна перевірка основних положень дослідження дозволили А.І. Степаненко підтвердити вірогідність сформульованої гіпотези дисертаційної роботи.

Висновки до кожного розділу і загальні висновки сформульовано відповідно з текстом роботи. Основні положення дисертаційного дослідження опубліковані в 12 публікаціях, серед яких 5 статей у наукових фахових виданнях України, 1 стаття у виданні України, що входить до міжнародної наукометричної бази та публікації у збірниках матеріалів конференцій. Автореферат відповідає змісту дисертації.

Визначаючи, передусім, загальне враження від рецензованої дисертації, можемо з приємністю зазначити, що перед нами актуальна, перспективна і необхідна наукова праця. Разом з тим дослідження, на погляд офіційного опонента, має деякі недоліки; для їх уникнення сформулюємо

зауваження та пропозиції:

1. У дисертації здійснено ґрунтовний аналіз сутності понять «культура», «інформація», «інформаційна культура»; наведено значну кількість визначень указаних понять різними дослідниками. Однак, відсутність власної наукової позиції дисертанта щодо того чи іншого визначення, унеможливорює розуміння відношення дисертанта до наведених дефініцій.

2. У дисертації досить детально описані результати оцінювання сформованості кожного компоненту інформаційної культури за визначеними критеріями (мотиваційно-ціннісним, когнітивним, діяльнісним) до та після формувального експерименту як у вигляді таблиць, так і за допомогою діаграм (п.3.2), але отримані результати варто було б проілюструвати у зведеному вигляді, як рівні сформованості інформаційної культури.

3. Характеризуючи показники рівнів інформаційної культури у студентів експериментальної і контрольної груп політехнічних коледжів автор пропонує розглянути дані, що представлені у таблицях 1 і 2 автореферату. В таблиці 2 автореферату наведено дані, що свідчать про огріх у її заповненні. В той самий час в дисертації написано правильно.

4. У тексті дисертації містяться деякі мовностильові неточності й технічні помилки, а також довгі та складні речення, які інколи ускладнюють сприймання змісту прочитаного матеріалу.

5. Обсяг розділів у авторефераті та дисертації нерівнозначний:

у дисертації розділ 2 – 69 с., в авторефераті 3 сторінки;

у дисертації розділ 3 – 39 с., в авторефераті 3 сторінки.

Висловлені зауваження та пропозиції не мають вирішального характеру; вони можуть слугувати підґрунтям під час дискусії в процесі захисту і не знижують наукової цінності роботи.

Отже, дисертаційне дослідження Анастасії Ігорівни Степаненко «Формування інформаційної культури студентів політехнічних коледжів» є самостійно виконаною, завершеною, оригінальною науковою працею, що має теоретичне і практичне значення, робить вагомий внесок у теорію і методику

професійної освіти та заслуговує позитивної оцінки і відповідає вимогам, які ставляться до кандидатських дисертацій, а її автор заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент,
кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри
інформатики Кіровоградського
державного педагогічного університету
імені Володимира Винниченка

С.О. Шлянчак

Сігнел
Вчений

засвідчено
секретар

С.В. Омельченко